

1. Dworzec kolejowy w Czeskim Cieszynie

CEL PUNKTU Pokazanie dworca jako bramy do miasta, wyjaśnienie, jak kolej wpłynęła na rozwój regionu, przemysłu i podróżowania.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: fasadę dworca, reprezentacyjne detale architektoniczne, układ torów oraz aktualną tablicę odjazdów.
--	---

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Dlaczego dworzec kolejowy można nazwać bramą do miasta?
- Jakie pierwsze wrażenie o Czeskim Cieszynie może odnieść osoba, która wysiada tutaj po raz pierwszy?
- Dlaczego Ludwig Hohenegger widział w węźle kolejowym szansę dla całego regionu?
- Jakie surowce i towary przewożono koleją? Jak wyglądałby ich transport bez kolei?
- Dokąd można obecnie dojechać z tego dworca bez przesiadki? Które połączenie prowadzi najdalej?
- Gdzie na współczesnej mapie znajduje się historyczny region zwany Galicją?

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

W rozmowie o rozwoju regionu można wskazać znaczenie transportu węgla, drewna, rudy żelaza i stali. Nie trzeba podawać gotowej odpowiedzi od razu, warto poprosić uczniów o wyprowadzenie jej z informacji o przemyśle regionu.

2. Rynek w Czeskim Cieszynie

CEL PUNKTU Pokazanie rynku, ratusza i architektury centrum miasta	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: ratusz, zegar, kolorową elewację, ciemny zarys fundamentów dawnego domu na rynku, tablicę poświęconą Jerzemu Trzanowskiemu.
---	---

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Dlaczego rynek nazywa się sercem miasta? Co sprawia, że to serce „bije”?
- Jak to miejsce mogło wyglądać, zanim powstały tutaj domy i ratusz?
- Jakie funkcje pełni ratusz i dlaczego zwykle stoi w ważnym, dobrze widocznym miejscu?
- Dlaczego zachowano na bruku zarys fundamentów domu wdowy Tetlowej?
- Cithara Sanctorum to po polsku Cytra Świętych, Co to jest „cytra”?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

W drodze do kolejnego punktu uczniowie obserwują budynki, między innymi przy ulicach Moskiewskiej i Štefánika. Szukają elementów podobnych do detali ratusza, wykonują zdjęcie lub szkic.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Z nazwiskiem Jerzego Trzanowskiego wiąże się miejscowość Třanovice/Trzanowice w powiecie Frydek-Mistek.

3. Synagoga Schomre-Schabos (ul. Bożka)

CEL PUNKTU Rozwijanie uważnej obserwacji architektury oraz rozmowa o wielokulturowej historii miasta.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: kolor elewacji, łuki, okna, wejście ze słupami oraz elementy odróżniające budynek od sąsiedniej zabudowy.
---	---

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Co jako pierwsze zwróciło waszą uwagę? Opiszcie budynek, zanim spróbujecie określić jego dawną funkcję.
- Czym synagoga różni się od sąsiednich budynków?
- Jakie elementy architektury podkreślają, że było to miejsce szczególne?
- Jakie świątynie i kościoły znajdują się obecnie w Czeskim Cieszynie i Cieszynie?
- Co może łączyć budynki różnych religii, a czym mogą się one różnić?
- Dlaczego społeczności tworzą miejsca wspólnej modlitwy i spotkań?
- Co oznacza nazwa Schomre-Schabos — „strażnicy szabatu”?
- Dlaczego warto zachowywać budynki związane ze społecznościami, które już z nich nie korzystają?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie zapisują pięć określeń opisujących budynek. Następnie wybierają jeden detal, który ich zdaniem najlepiej wskazuje na dawną funkcję synagogi, uzasadniają wybór.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

W rozmowie można skupić się na różnorodności mieszkańców, wielokulturowości, wielowyznaniowości, wielojęzyczności mieszkańców.

4. Dom Fausta (Aleje Masaryka)

CEL PUNKTU Rozróżnianie legendy i faktu historycznego oraz wykorzystanie opowieści o Fauście do rozmowy o ludzkiej wyobraźni i dawnych sposobach mierzenia czasu. Pokazanie najstarszego domu w Czeskim Cieszynie.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: wygląd najstarszego budynku w Czeskim Cieszynie oraz widoczne w otoczeniu urządzenia do mierzenia czasu.
--	--

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Co to jest legenda i czym różni się od potwierdzonego wydarzenia historycznego?
- Które elementy opowieści o domu Fausta mogą mieć źródło w rzeczywistych wydarzeniach?
- Co oznacza określenie „pakt z diabłem”? Jaką przestrozę może zawierać taka opowieść?
- Czy znacie inne legendy związane z miastem lub własną miejscowością?
- Jak i czym można mierzyć czas?
- Jak ludzie mierzyli czas przed wynalezieniem zegarków mechanicznych?
- W jakich warunkach zegar słoneczny nie będzie użyteczny?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie zastanawiają się, ile wież kościelnych jest w mieście (w Cieszynie i w Czeskim Cieszynie). Odpowiedź zweryfikują później na Wzgórzu Zamkowym.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Należy zapoznać się z legendą o domu Fausta.

5. Avion (ul. Główna)

CEL PUNKTU Pokazanie kawiarni jako miejsca spotkań, kultury i pamięci oraz rozmowa o odbudowywaniu utraconych obiektów.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: Usytuowanie kawiarni nad Olzą, widok na most i oba miasta, wystrój budynku, plakaty oraz informacje o aktualnych wydarzeniach.
---	--

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Dlaczego kawiarnie są miejscami spotkań?
- Jak mogła wyglądać atmosfera Avionu w latach trzydziestych XX wieku?
- Kto mógł się tutaj spotykać i o czym rozmawiać?
- Dlaczego położenie nad rzeką i przy moście było i jest dla kawiarni atrakcyjne?
- Co oznacza porównanie odbudowanego Avionu do feniksa z popiołów?
- Czy odbudowany budynek jest tym samym miejscem jak obecny? Co można odtworzyć: wygląd, funkcję czy atmosferę?
- Dlaczego miasta odbudowują budynki, które przestały istnieć?
- Jakie wydarzenia kulturalne pasują do tego miejsca?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie odczytują plakaty lub ogłoszenia i wybierają wydarzenie, które wydaje im się najciekawsze. Następnie proponują własny koncert, spotkanie, wystawę albo warsztaty, które mogłyby odbyć się w Avionie.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Warto zwrócić uwagę na świetlną linię granicy i zapytać, czy bez oznaczenia uczniowie potrafiliby wskazać miejsce, w którym kończy się jedno państwo, a zaczyna drugie.

6. Most Przyjaźni

CEL PUNKTU Rozmowa o granicy, roli mostów i rzeki oraz o tym, co łączy mieszkańców Cieszyna i Czeskiego Cieszyna.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: oznaczenie granicy, flagi, napisy w dwóch językach, nurt Olzy, konstrukcję mostu oraz zabudowę po obu stronach rzeki.
---	---

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Jakie flagi znajdują się na moście i dlaczego umieszczono je właśnie tutaj?
- Po czym można rozpoznać moment przekroczenia granicy państwowej?
- Jak zmienia się przestrzeń po drugiej stronie (napisy, znaki, architektura itp.)
Co może łączyć most poza dwoma brzegami rzeki?
- Dlaczego nazwano go Mostem Przyjaźni? Jaką inną nazwę moglibyście zaproponować?
- Co oznacza wyrażenie „budować mosty między ludźmi”?
- Jak wyglądałoby codzienne życie mieszkańców, gdyby w tym miejscu nie było mostu?
- Czy Olza bardziej dzieli oba miasta, czy je łączy? Uzasadnijcie odpowiedź.

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie odpowiadają, jakie są oznaki przekroczenia granicy, podają trzy podobieństwa między obiema stronami miasta. Następnie wskazują kierunek nurtu rzeki i próbują wyjaśnić, po czym go rozpoznali.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Most może być jednocześnie konstrukcją komunikacyjną, symbolem współpracy i punktem, z którego najlepiej widać wspólną przestrzeń obu miast.

Materiał ma charakter pomocniczy i inspiracyjny (bez korekty językowej). Nie stanowi obowiązkowego scenariusza gry – prowadzący może korzystać z zawartych w nim propozycji według własnego uznania.

7. Wzgórze Zamkowe w Cieszynie

CEL PUNKTU Połączenie historii, geografii i obserwacji panoramy miasta oraz sprawdzenie hipotez sformułowanych wcześniej przy Domu Fausta.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: widoczne wieże (nie tylko kościołów), Olzę i mosty, Rotundę św. Mikołaja, Wieżę Piastowską, pozostałości dawnych umocnień, pasmo Beskidów i strony świata.
--	--

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Ile wież widzicie? Czy wszystkie są wieżami kościelnymi? Czy wasza wcześniejsza hipoteza o ilości wież była trafna?
- Określ strony świata. Jak można je określić?
- W którym kierunku należałoby jechać nad Bałtyk, a w którym nad Adriatyk?
- Czy rozpoznajecie widoczne szczyty Beskidów?
- Dlaczego zamek zbudowano właśnie na wzgórzu?
- Jak zmieniła się funkcja Wieży Piastowskiej - od obrony do punktu widokowego?
- Rotunda św. Mikołaja stała się symbolem rozpoznawalnym na jednym z polskich banknotów. Na którym?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie wykonują prosty szkic panoramy i zaznaczają co najmniej trzy elementy: jeden związany z historią, jeden z przyrodą i jeden z codziennym życiem miasta.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Najpierw pozwól uczniom samodzielnie określić kierunki i rozpoznać obiekty, a dopiero później skorzystaj z mapy lub kompasu. Ważniejsze od bezbłędnej odpowiedzi jest uzasadnienie sposobu myślenia.

8. Teatr im. Adama Mickiewicza (Plac Teatralny)

CEL PUNKTU Odczytywanie symboli na fasadzie teatru oraz rozmowa o sztuce, patronach instytucji, architekturze i przyrodzie w przestrzeni miejskiej.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: bogatą fasadę, wysokie okna, mansardowy dach, lirę nad wejściem oraz nietypowe drzewa rosnące przed teatrem.
---	--

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Co sprawia, że budynek teatru wygląda reprezentacyjnie?
- Jak różni się od otaczających go kamienic?
- Dlaczego teatr zbudowano w tak widocznym miejscu?
- Dlaczego porównywany jest do teatru wiedeńskiego?
- Kim był Adam Mickiewicz i dlaczego teatr może nosić imię poety?
- Jak inne teatry działają w Cieszynie lub Czeskim Cieszynie?
- Dlaczego na fasadzie teatru umieszczono lirę? Co może ona symbolizować?
- Co oznacza słowo „atrybut”? Jakie atrybuty znanych postaci lub zawodów potraficie wymienić?
- Czym wyróżniają się drzewa przed teatrem i dlaczego niektóre drzewa zostają pomnikami przyrody?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie odnajdują lirę i projektują własny znak, który mógłby symbolizować współczesny teatr. Następnie przyglądają się gładczym trójcierniowym i zapisują trzy cechy odróżniające je od typowych drzew miejskich.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Lira jest symbolem sztuki, harmonii, natchnienia i poezji; w mitologii była między innymi atrybutem Apollina. Głediczje trójcierniowe rosnące przed teatrem są pomnikami przyrody.

9. Rynek w Cieszynie

CEL PUNKTU Porównanie rynków i ratuszy w obu miastach, rozmowa o pożarach, patronach, dawnym zaopatrzeniu w wodę i o historii kamienic.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: Fontannę św. Floriana, kamienice z podcieniami, ratusz, układ rynku i elementy świadczące o dawnych funkcjach rynku.
---	--

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Co łączy rynek w Cieszynie z rynkiem w Czeskim Cieszynie, a czym się różnią?
- Który rynek jest starszy? Jakie elementy na to wskazują?
- Dlaczego św. Florian został patronem strażaków i znalazł się na rynku?
- Jak pożary wpłynęły na sposób budowania miejskich domów?
- Jaką funkcję pełni podcienie?
- Jakich innych patronów znacie? Czy patronem szkoły lub instytucji może być osoba współczesna?
- Skąd mieszkańcy czerpali wodę przed powstaniem wodociągów i jak mogła ona docierać do miejskiej studni?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Uczniowie wybierają jedną kamienicę i tworzą jej krótką historię. Opisują ludzi, wydarzenia, których budynek mógł być świadkiem.

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

W pytaniach o patronów można przywołać patronów zawodów, miejsc i instytucji. Warto zachęcać uczniów do podawania przykładów z nazw własnych szkół, ulic lub organizacji, które znają.

10. Studnia Trzech Braci (ul. Trzech Braci)

CEL PUNKTU Podsumowanie trasy poprzez rozmowę o legendzie o założeniu miasta, wspólnych korzeniach Cieszyna i Czeskiego Cieszyna, dawnym przemyśle i tworzeniu atrakcji turystycznych.	ZWRÓĆ UWAGĘ NA: żeliwną altanę, napisy i przedstawienia związane z legendą, drogę wyłożoną zaokrąglonymi kamieniami.
--	--

PROPOZYCJA DODATKOWYCH PYTAŃ DO ROZMOWY

- Dlaczego opowieść o trzech braciach jest łatwa do zapamiętania i stała się symbolem miasta?
- Co sprawia, że zwykle miejsce staje się atrakcją turystyczną?
- Z jakiego materiału wykonano altanę i dlaczego powstała właśnie w hucie?
- O jaką Hutę Arcyksiążęcą chodzi? Czy zakład istnieje obecnie i jak się nazywa?
- Dlaczego kamienie na drodze są zaokrąglone? Skąd mogły zostać przyniesione?
- Jakie inne atrakcje turystyczne w najbliższej okolicy polecilibyście turystom?

PROPOZYCJA DODATKOWEGO ZADANIA

Każdy uczeń wybiera jedno miejsce z całej trasy i przygotowuje jego miniwizytówkę: nazwa, najważniejsza historia, zauważony detal, własne skojarzenie i hasło zachęcające do odwiedzenia. Na koniec uczniowie kończą zdanie: „Cieszyn i Czeski Cieszyn łączy...”.

Materiał ma charakter pomocniczy i inspiracyjny (bez korekty językowej). Nie stanowi obowiązkowego scenariusza gry – prowadzący może korzystać z zawartych w nim propozycji według własnego uznania.

EKSPEDYCJA MIASTO ARCHITEKTURA OPOWIADAJĄCA HISTORIE

PODPOWIEDŹ DLA PROWADZĄCEGO

Otoczaki używane do wykładania dawnych dróg pochodziły z rzeki. Pytanie o współczesną nazwę huty można potraktować jako zadanie badawcze do wykonania po realizacji gry.